

Paul Davies AS
Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN
SeneddEconomi@senedd.cymru

28 Ebrill 2022

Annwyl Paul

Fframweithiau Cyffredin Dros Dro ar gyfer Iechyd Planhigion ac Amrywogaethau a Hadau Planhigion

Diolch am eich llythyr dyddiedig 30 Mawrth yn gofyn am ragor o wybodaeth a/neu eglurhad ar amryw o faterion sy'n ymwneud â Fframweithiau Cyffredin dros dro ar gyfer Iechyd Planhigion ac Amrywogaethau a Hadau Planhigion. Mae'r ymatebion i'r cwestiynau a ofynnwyd gan y Pwyllgor wedi'u nodi isod.

Pwyntiau Cyffredinol

Pam mae angen Fframweithiau Cyffredin ar gyfer Iechyd planhigion ac amrywogaethau a hadau planhigion?

Cytunodd y pedair Llywodraeth fod angen Fframweithiau Cyffredin ar wahân ar gyfer y ddau faes hyn i sicrhau cysondeb a dulliau cydlynol rhwng gweinyddiaethau ac i helpu i reoli ymwahanu ar draws cyfundrefnau.

Mae'r ddau fframwaith mewn meysydd polisi â chysylltiadau agos â meysydd fframweithiau cyffredin eraill, fel Iechyd a lles anifeiliaid, diogelu Iechyd y cyhoedd a sicrwydd Iechyd a diogelwch a hylendid bwyd a bwyd anifeiliaid. Sut fydd y cysylltiadau rhwng y fframweithiau yma'n cael eu rheoli?

Gall cysylltiadau gael eu nodi a'u rheoli drwy gynrychiolaeth yn y gwahanol strwythurau llywodraethu sy'n cefnogi Fframweithiau eraill. O fewn y portffolio EFRA ehangach, mae strwythurau ar waith i ganiatáu i faterion sy'n berthnasol i nifer o Fframweithiau, neu sy'n effeithio ar amryw o Fframweithiau, gael eu trafod yn ôl yr angen. Gellir gwneud hyn drwy'r Grŵp Rhyngweinidogol ar gyfer yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig (IMG-EFRA) neu'r Bwrdd Rhaglen Uwch Swyddogion sy'n ei gefnogi.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn unrhyw ohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn cael ei hateb yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi cyn ymateb.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Gwneud penderfyniadau a rheoli ymwahanu

Wnewch chi ddisgrifio sut mae prosesau penderfynu yn y maes yma wedi newid ers i'r DU adael yr UE?

Amrywogaethau a Hadau Planhigion:

Mae prosesau gwneud penderfyniadau wedi gorfod ystyried offerynnau statudol (SIs) a rheolau statudol (SRs) sy'n berthnasol i'r DU gyfan, Prydain i gyd a rhai sy'n berthnasol i Gymru, Lloegr, Gogledd Iwerddon a'r Alban yn unig sydd wedi'u diwygio neu eu datblygu fel bod y llyfr statud presennol ar Amrywogaethau a Hadau Planhigion yn parhau i fod yn weithredol. Mewn ymateb i Brotocol Gogledd Iwerddon, cyflwynwyd deddfwriaeth i wahanu'r rhestr o amrywogaethau ar gyfer y DU fel bod dwy restr bellach yn berthnasol, sef un ar sail Prydain Fawr ac un ar sail Gogledd Iwerddon. Felly, gwneir penderfyniadau i ychwanegu amrywogaethau at restr Prydain Fawr a/neu Ogledd Iwerddon gan weinyddiaethau Prydain Fawr ar y cyd a chan Ogledd Iwerddon, yn hytrach nag ar sail y DU ar y cyd. Mae deddfwriaeth wedi'i gwneud ar gyfer Prydain sy'n dod â phwerau i roi cydnabyddiaeth gyfatebol i brosesau ardystio gwlad arall ar sail weinyddol, gan Weinidogion, ar gyfer y prif gnydau bwyd a bwyd anifeiliaid drwy awdurdodiad. Roedd hefyd yn cynnwys amryw o swyddogaethau deddfwriaethol penodol a oedd yn cael eu harfer yn flaenrol gan y Comisiwn Ewropeaidd a'r Cyngor Ewropeaidd mewn perthynas â deddfwriaeth farchnata'r UE ar gyfer ffrwythau, llysiau a phlanhigion addurniadol. Roedd y swyddogaethau hyn ar goll o gyfraith ddomestig ac yn galluogi pob Llywodraeth ym Mhrydain i wneud newidiadau deddfwriaethol i deddfwriaeth ddomestig ar gyfer ffrwythau, llysiau a phlanhigion addurniadol.

Mae'r prif benderfyniadau'n parhau i gael eu gwneud gan y Pwyllgor Amrywogaethau a Hadau Planhigion (PVSC) i gydgyssylltu dull y DU o ymdrin â Hawliau Bridwyr Planhigion, cofrestru amrywogaethau, a marchnata ac ardystio hadau a deunyddiau lluosogi planhigion eraill. Mae'n gyfrifol am y Pwyllgor Rhestrau a Hadau Cenedlaethol (NLSC). Mae'r NLSC bellach yn rheoli'r broses o gofrestru amrywogaethau a esbonnir uchod ar sail Prydain Fawr a Gogledd Iwerddon ac yn cynghori ar agweddau technegol ar restru y cyfeirir ato gan y PVSC.

Iechyd Planhigion:

Mae prosesau gwneud penderfyniadau wedi gorfod ystyried offerynnau statudol DU gyfan, Prydain i gyd a rhai Cymru, Lloegr, Gogledd Iwerddon a'r Alban yn unig sydd wedi'u diwygio fel bod y llyfr statud presennol ar deddfwriaeth iechyd planhigion yn parhau i fod yn weithredol. Mae'r pedair Llywodraeth wedi ymrwymo i weithio gyda'i gilydd i ddatblygu polisi ar faterion sydd o fudd i bawb, drwy wneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar gonsensws.

I'r perwyl hwnnw, mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn mynychu amryw o weithgorau i drafod rheoleiddio a pholisi iechyd planhigion ac i gydgyssylltu ymatebion i fygythiadau i iechyd planhigion. Grŵp Risg Iechyd Planhigion (PHRG) y DU a grŵp Sefydliad Diogelu Planhigion Cenedlaethol (NPPO) y DU yw'r ddau brif gorff sy'n gwneud penderfyniadau o fewn y Fframwaith Iechyd Planhigion. Roedd y ddau yn bodoli ar ryw ffurf cyn i'r DU ymadael â'r UE. Fodd bynnag, roedd angen adnoddau ychwanegol ac ad-drefnu'r strwythurau presennol i reoli'r swyddogaethau a ddychwelodd i'r DU o'r UE. Dirprwywyd gweithgareddau a chyfrifoldebau'r PHRG i is-grwpiau er mwyn caniatáu i'r PHRG ganolbwyntio ar wneud penderfyniadau, gyda thrafodaethau manwl a thechnegol yn cael eu cynnal yn yr is-grwpiau hyn. Byddai'r trafodaethau technegol hyn wedi'u cynnal yng ngweithgorau iechyd planhigion yr UE cynt.

Mae grwpiau newydd wedi'u creu i gasglu'r holl swyddogaethau a ddychwelodd i'r DU ar ôl i'r DU ymadael â'r UE. Mae'r rhain yn cynnwys y Bwrdd Parodrwydd ar gyfer Achosion Iechyd Planhigion a'i is-grwpiau, y Gweithgor Mynediad i'r Farchnad Iechyd Planhigion, y Cytundeb Masnach Rydd a Grŵp Cydgysylltu'r Cytundeb Masnach a Chydweithredu, y Gweithgor Cydgysylltu Gwyddoniaeth a'r Gweithgor Deunyddiau Atgenhedlol y Goedwig.

Mae'r ddau Fframwaith yn darparu i lywodraethau wneud penderfyniadau ar y cyd ar gyfraith a pholisi. Sut fyddwch chi'n sicrhau bod hyn ddim yn cyfyngu ar rôl y Senedd na rhanddeiliaid yng Nghymru wrth wneud cyfraith a llywio polisi i Gymru?

Mae rhywfaint o'r ddeddfwriaeth ddomestig bresennol sy'n rheoleiddio agweddau ar amrywogaethau a hadau planhigion yn ei gwneud yn ofynnol i'r 'Awdurdodau Cenedlaethol' (Gweinidogion Cymru, yr Ysgrifennydd Gwladol, Gweinidogion yr Alban ac Adran Gogledd Iwerddon) weithredu ar y cyd. Fodd bynnag, mae'r rhan fwyaf o ddeddfwriaeth sy'n ymwneud ag iechyd planhigion ac amrywogaethau a hadau planhigion yn cael ei gwneud ar sail Cymru yn unig, neu gan yr Ysgrifennydd Gwladol gyda chydysyniad Gweinidogion Cymru. Mae'r Senedd yn cymryd rhan yn y prosesau deddfwriaethol hyn yn ôl yr arfer.

Bydd rhanddeiliaid o Gymru yn parhau i gyfrannu at ddatblygu polisi a thrafodaethau, er enghraifft, drwy'r Fforwm Cynghori ar Iechyd Planhigion neu Grŵp Tystiolaeth a Chynghori ar Iechyd Planhigion Cymru. Yn gyffredinol, ymgynghorir â rhanddeiliaid yn gynnar yn y broses o ddatblygu polisi. Mae'r is-grwpiau i'r UK PHRG yn ymgysylltu'n aml â grwpiau rhanddeiliaid, er enghraifft, i lywio opsiynau ar gyfer mesurau newydd/diwygiedig yn erbyn plâu neu i lywio blaenoriaethau ar gyfer mynediad i'r farchnad.

Os yw llywodraeth eisiau ymwahanu, mae'r fframweithiau'n darparu ar gyfer asesiadau effaith gwahanol ar gyfer iechyd planhigion ac amrywogaethau a hadau planhigion. Ar ba sail gafodd y meini prawf asesu yma eu dewis?

Mae'r Partïon i'r Fframwaith Amrywogaethau a Hadau Planhigion wedi dod i'r casgliad ar y cyd y dylai unrhyw ymchwiliad i effeithiau ymwahanu posibl, yn y man lleiaf, ystyried yr effaith ar weithrediad y farchnad fewnol, masnach ryngwladol a rhwymedigaethau rhyngwladol. Bydd y dull hwn yn caniatáu i'r Partïon ystyried sut y byddai ymwahanu yn effeithio ar farchnata hadau a deunydd planhigion yn ddomestig ac i sicrhau ein bod yn cyflawni ein hymrwymiaidau rhyngwladol drwy UPOV (Yr Undeb Rhyngwladol dros Ddiogelu Amrywogaethau Newydd o Blanhigion) ac OECD. Bydd hefyd yn ein galluogi i asesu beth fyddai'r goblygiadau ar gyfer masnach a rhwymedigaethau rhyngwladol. Os bydd un Parti yn nodi y bydd polisi neu fesur newydd yn cael effaith annerbyniol ar unrhyw un o'r meysydd hyn, ac na all y PVSC ddatrys y mater, gallai hyn sbarduno'r mecanwaith datrys anghydfodau.

O ran Iechyd Planhigion, mae angen cyfiawnhad technegol ar gyfer ymwahanu, er enghraifft, o ganlyniad i'r bygythiad a achosir gan risgiau plâu penodol. Gallai asesiad risg plâu ddangos y byddai pla penodol yn cael mwy o effaith ar un Parti na'r lleill, er enghraifft, oherwydd y planhigion neu'r coed sydd mewn perygl, daearyddiaeth neu hinsawdd. Bydd Gwasanaeth Iechyd Planhigion y DU yn ystyried y gwahaniaethau yn nifer yr achosion o blâu a chlefydau ledled y DU sy'n cyfiawnhau gwahanol fesurau diogelu, a gallai hyn olygu mai ymwahanu yw'r peth gorau. Byddai angen i unrhyw ymwahanu gyd-fynd ag egwyddorion Fframweithiau Cyd-bwyllgor y Gweinidogion (Negodiadau'r UE) ac ystyried yr effeithiau ar ddefnyddwyr, masnach y DU a rhwymedigaethau rhyngwladol, a diogelu iechyd planhigion ym Mhrydain/y DU, gan gynnwys ystyriaethau bioddiogelwch.

Pwy fydd yn cynnal yr asesiadau?

Ar gyfer amrywogaethau a hadau planhigion, y PVSC fydd yn ystyried effeithiau ymwahanu a chytuno ar ddull gweithredu. Gallai hyn hefyd gynnwys comisiynu asesiadau gan yr NLSC neu ei is-grwpiau.

O ran Iechyd Planhigion, Grŵp Risg Iechyd Planhigion y DU yw'r corff sy'n gwneud penderfyniadau ynghylch asesiadau risg plâu.

Fyddai rhanddeiliaid yn cael eu cynnwys wrth lunio'r asesiad?

Byddai rhanddeiliaid yn cael eu cynnwys fesul achos yn ôl yr angen.

Mae'r fframweithiau'n darparu i gyrff hyd braich perthnasol gymryd rhan mewn grwpiau penderfynu. Mae rhai o'r gyrff yma (fel APHA a'r Comisiwn Coedwigaeth) yn gweithredu yng Nghymru, ond dydyn nhw ddim yn atebol yn ffurfiol i'r Senedd. Sut fyddwch chi'n sicrhau bod cyfrifoldebau a llinellau atebolrwydd gyrff gwahanol yn glir?

Mae cytundeb ar waith rhwng APHA a Gweinidogion Cymru, o dan Adran 83 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, sy'n cwmpasu Amrywogaethau a Hadau Planhigion ac Iechyd Planhigion. Mae'r cytundeb hwn yn cael ei ddiweddarau ar hyn o bryd. Mae cwmpas y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth ar gyfer darparu Swyddogaethau Coedwigaeth a Chyflenwi Ymchwil ar draws ffiniau yn sefydlu Fframwaith cytûn ar gyfer rolau, cyfrifoldebau, cysylltiadau a chydweithrediad rhwng Llywodraeth Cymru a'r Comisiynwyr Coedwigaeth mewn perthynas â rheoleiddio Iechyd Planhigion (Coedwigaeth) a Deunyddiau Atgenhedlol y Goedwig yng Nghymru.

Iechyd Planhigion

Mae'r fframwaith yn nodi ei fod e'n ceisio cynnal rheolau cyffredin ar iechyd planhigion. Pa gwmpas ar gyfer ymwahanu mae hyn yn cynnig o'i gymharu â'r sefyllfa dan aelodaeth yr UE?

Mae'r Partïon i'r Fframwaith wedi ymrwymo i reolau iechyd planhigion cyffredin ledled Prydain/y DU, gan barhau i ganiatáu ymwahanu yn unol ag egwyddorion Fframweithiau Cyd-bwyllgor y Gweinidogion (Negodiadau'r EU) ar yr un pryd.

Yn wahanol i'r fframwaith amrywogaethau a hadau planhigion, dyw'r fframwaith yma ddim yn gosod uchelgais ar gyfer safonau gofynnol. Pam felly?

Yn hytrach na phennu safonau gofynnol, mae'r Fframwaith Iechyd Planhigion yn amlinellu amcanion a rennir ar gyfer pob Parti. Mae'r rhain yn ymwneud â diogelu iechyd planhigion a hwyluso masnach mewn deunyddiau planhigion. Drwy'r fframwaith, mae'r partïon wedi ymrwymo i weithio gyda'i gilydd i gyflawni'r amcanion hyn ac yn cael eu llywio ganddynt.

Mae deddfwriaeth iechyd planhigion yn cael ei diwygio mewn ymateb i'r bygythiad a achosir gan blâu penodol, lle y gellir cyfiawnhau hynny'n dechnegol. Pan ystyrir bod lefel risg pla penodol yn uchel, neu os oes ansicrwydd, cynhelir Dadansoddiad Risg Plâu manwl, gan ddilyn safonau a ragnodir yn rhyngwladol. Drwy'r broses hon, bydd nifer o feini prawf yn cael eu hystyried cyn datblygu'r asesiad o'r risg a gwneud penderfyniadau am newid deddfwriaethol.

Pa ran ydych chi wedi'i chael wrth ddatblygu'r Strategaeth Biddiogelwch Planhigion ar gyfer Prydain Fawr drwy'r fframwaith?

Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi bod yn gweithio'n agos gyda swyddogion yn Defra, Llywodraeth yr Alban a DAERA drwy'r Gweithgor Strategaeth Bioddiogelwch a'r Grŵp Llywio i ddatblygu'r strategaeth bioamrywiaeth. Mae swyddogion wedi cyfrannu at ddrafftio'r ymgynghoriad ar y strategaeth, ymgysylltu â rhanddeiliaid o Gymru a llunio ymateb cyfunol y Llywodraethau i'r ymgynghoriad. Bydd swyddogion yn parhau i weithio gyda'i gilydd drwy'r Fframwaith i gwblhau'r strategaeth yn derfynol yn ystod y misoedd nesaf.

Wnewch chi ddisgrifio rôl Cyfoeth Naturiol Cymru mewn polisi iechyd planhigion?

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) yn cyflawni swyddogaethau iechyd planhigion (coedwigaeth) Gweinidogion Cymru drwy gytundeb o dan Adran 83 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Mae CNC yn rheoli clefydau daearol mewn perthynas â choetiroedd a choed ar yr ystad goedwig genedlaethol.

Pam dyw Cyfoeth Naturiol Cymru ddim yn cael ei gynrychioli yng ngrwpiau llywodraethu'r fframwaith?

Gan fod CNC yn gweithredu fel corff cyflawni ar gyfer Gweinidogion Cymru, mae'n mynychu cyfarfodydd lefel cyflawni priodol, er enghraifft, cyfarfodydd y Tîm Rheoli Digwyddiadau mewn perthynas ag achosion o glefydau coed.

Amrywogaethau a Hadau Planhigion

Mae'r fframwaith yn nodi ei fod e'n ceisio cynnal safonau gofynnol ar gyfer marchnata hadau, a galluogi marchnad fewnol weithredol yn y DU ar gyfer hadau a deunydd lluosogi planhigion. Pa gwmpas ar gyfer ymwahanu mae hyn yn cynnig o'i gymharu â'r sefyllfa dan aelodaeth yr UE?

Ni fydd y Fframwaith yn gwneud unrhyw newidiadau i gwmpas yr ymwahanu presennol. Mae'r Partïon i'r Fframwaith yn ymrwmo i gynnal safonau gofynnol ar gyfer marchnata hadau, fel y nodir mewn deddfwriaeth, gan roi sicrwydd i'n partneriaid masnachu, gan barhau i ganiatáu rhyddid i Bartïon ragori ar y safonau gofynnol hyn yn unol ag egwyddorion Fframweithiau Cyd-bwyllgor y Gweinidogion (Negodiadau'r UE) ar yr un pryd.

Mae'r fframwaith yn darparu bod yn rhaid i lywodraethau hysbysu ei gilydd cyn gynted â phosibl am gynigion ar gyfer newidiadau i gyfraith a pholisi, cyn ymgynghoriad cyhoeddus. Sut fyddwch chi'n sicrhau bod hyn ddim yn cyfyngu ar rôl y Senedd na rhanddeiliaid wrth wneud penderfyniadau ar gyfraith a pholisi i Gymru?

Byddai newidiadau i'r gyfraith neu newidiadau sylweddol i bolisi bob amser yn destun ymgynghoriad a bydd barn rhanddeiliaid o Gymru yn cael ei hystyried. Wrth wneud deddfwriaeth gan ddefnyddio pwerau o fewn Deddf Amrywogaethau a Hadau Planhigion 1964, mae dyletswydd ar Weinidogion i ymgynghori â chynrychiolwyr buddiannau o'r fath sy'n ymddangos eu bod yn berthnasol cyn gwneud rheoliadau.

Dyw pedwar protocol ar benderfyniadau drwy'r fframwaith ddim wedi'u cyhoeddi. Pam felly, a phryd mae disgwyl cyhoeddi'r rhain?

Mae'r protocolau'n dal i gael eu datblygu. Y bwriad yw eu cyhoeddi ar gyfer ymgysylltu â rhanddeiliaid technegol yn ddiweddarach yn 2022, a byddant ar gael maes o law.

Beth yw cynnwys yr adolygiad o gylch gorchwyl y Pwyllgor Rhestrau a Hadau Cenedlaethol a'r Pwyllgor Amrywogaethau a Hadau Planhigion, a phryd fydd y cylch gorchwyl diwygiedig yn cael ei gyhoeddi?

Nod yr adolygiad o'r Cylch Gorchwyl yw sicrhau bod rolau a chyfrifoldebau'r ddau Bwyllgor yn cyd-fynd â'r Fframwaith. Nid oes bwriad i gyhoeddi'r Cylch Gorchwyl ond gellir ei ddarparu ar gais.

Deddf Marchnad Fewnol y DU 2020

Pa effaith allai Deddf Marchnad Fewnol y DU 2020 ei chael ar gyfraith Cymru ar iechyd planhigion ac amrywogaethau a hadau planhigion?

Bydd newidiadau polisi yn y dyfodol yn cael eu hystyried fesul achos i benderfynu ble y bydd Deddf Marchnad Fewnol y DU 2020 (UKIMA) yn croestorri.

Ydych chi'n bwriadu gofyn am eithriadau o'r Ddeddf ar iechyd planhigion ac amrywogaethau a hadau planhigion?

Nid oes unrhyw fwriad i ofyn am eithriad.

Cyrff a safonau rhyngwladol

O ran elfennau rhyngwladol y fframweithiau, wnewch chi ddisgrifio cyfleoedd newydd mae'r fframweithiau'n eu darparu i Lywodraeth Cymru?

Mae datblygu Fframweithiau wedi cynyddu'r cwmpas ar gyfer rhyngweithio o'r fath rhwng timau polisi perthnasol y pedair Llywodraeth.

Rhaid i benderfyniadau a wneir o dan y Fframwaith Amrywogaethau a Hadau Planhigion fod yn unol â rhwymedigaethau rhyngwladol y DU. Mae'r rhain yn cynnwys bod yn llofnodwr y Confensiwn Rhyngwladol ar Ddiogelu Amrywogaethau Newydd o Blanhigion (UPOV) a'i aelodaeth o gynlluniau'r Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD) ar gyfer Ardystio Hadau Amrywogaethol. Nod y Fframwaith yw sefydlu amcanion polisi cyffredin a safbwyntiau ar gyfer ymgysylltu mewn sefydliadau rhyngwladol. Bydd un o'r pedair dogfen protocol (y ddogfen protocol rhyngwladol (sy'n cael ei datblygu)) yn disgrifio'n fanylach sut y bydd safbwyntiau'r DU mewn fforymau rhyngwladol yn cael eu cydgysylltu drwy rag-gyfarfodydd, er mwyn cytuno ar safbwyntiau ar gynigion drwy gynrychiolwyr dynodedig mewn cyfarfodydd rhyngwladol.

Mae dylanwad yn UPOV yn enghraifft allweddol ar gyfer Amrywogaethau a Hadau Planhigion. O dan gyfundrefn yr UE, roedd y DU yn rhan o gynrychiolaeth y Swyddfa Amrywogaethau Planhigion Cymunedol (CPVO) i UPOV. Mae'r DU bellach yn aelod annibynnol, felly os yw'r DU yn dylanwadu ar bolisi UPOV, bydd partion contractio eraill megis y CPVO, ac felly aelod-wladwriaethau eraill yr UE, yn dilyn y penderfyniadau y cytunwyd arnynt ar lefel ryngwladol.

Yr UE a Gogledd Iwerddon

Wnewch chi ddisgrifio sut byddwch chi'n ceisio dylanwadu ar safbwyntiau'r DU mewn cyrff rhyngwladol drwy bob un o'r fframweithiau yma?

Mae pob Fframwaith yn ceisio pennu amcanion polisi cyffredin a safbwyntiau ar gyfer ymgysylltu mewn sefydliadau rhyngwladol.

Ar gyfer Amrywogaethau a Hadau Planhigion, bydd un o'r pedair dogfen protocol sy'n cael eu datblygu (y ddogfen protocol rhyngwladol) yn amlinellu sut mae safbwyntiau'r DU mewn

fforymau rhyngwladol yn cael eu cydgysylltu drwy rag-gyfarfodydd, er mwyn cytuno ar safbwyntiau ar gynigion drwy gynrychiolwyr dynodedig mewn cyfarfodydd rhyngwladol.

Wnewch chi roi trosolwg o sut mae cyfraith yr UE a ddargedwir ar iechyd planhigion ac amrywogaethau a hadau planhigion yng Nghymru wedi newid ers diwedd y cyfnod pontio?

- Ar gyfer Amrywogaethau a Hadau Planhigion ac Iechyd Planhigion, gwnaed amryw o Offerynnau Statudol yn 2021 i wneud mân gywiriadau ac i gael gwared ar gyfeiriadau at Ogledd Iwerddon yn Offerynnau Statudol Ymadael â'r UE blaenorol. Er enghraifft: Mae Rheoliadau Iechyd Anifeiliaid, Iechyd Planhigion, Hadau a Thatws Hadyd (Diwygiadau Amrywiol) 2021 yn gwneud diwygiadau ymarferol i sicrhau y gall rheolaethau iechyd planhigion ac anifeiliaid weithredu'n effeithiol i ddiogelu bioddiogelwch a chefnogi masnach rhwng Prydain Fawr a'r trydydd gwledydd perthnasol. Ar gyfer amrywogaethau a hadau planhigion, roedd hyn yn cynnwys mân gywiriadau i ddeddfwriaeth ddomestig ar restru cenedlaethol a thatws hadyd.
- Mae Rheoliadau Deunyddiau Lluosogi Planhigion Llysieuol ac Addurniadol a Hadau Planhigion Porthiant (Diwygio) 2021 yn diwygio deddfwriaeth sy'n ymwneud â phlanhigion a deunydd lluosogi planhigion llysieuol ac addurniadol a hadau planhigion porthiant i ddileu darpariaethau sy'n ymwneud â Gogledd Iwerddon nad ydynt bellach yn angenrheidiol o ganlyniad i ddeddfwriaeth yr UE a ychwanegwyd at baragraff 42 o Atodiad 2 i'r Protocol.
- Mae Rheoliadau Bwyd, Bwyd Anifeiliaid a Hadau (Diwygiadau Amrywiol a Darpariaethau Trosiannol) (Cymru) (Ymadael â'r UE) 2021 yn mewnosod darpariaethau trosiannol mewn is-ddeddfwriaeth sy'n gymwys i Gymru ym maes safonau a labelu bwyd a bwyd anifeiliaid ac yn ymwneud â diwygiadau i ddeddfwriaeth a wneir gan offerynnau statudol Ymadael â'r UE eraill. Ar gyfer hadau, mae'r rheoliadau'n gwneud mân gywiriad i Reoliadau Marchnata Hadau (Cymru) 2012.

Sut fyddwch chi'n parhau i fonitro newidiadau i gyfraith yr UE ar iechyd planhigion ac amrywogaethau a hadau planhigion ac asesu goblygiadau ymwahanu â'r UE a Gogledd Iwerddon?

Gan fod cyfraith yr UE ar ardystio a marchnata Amrywogaethau a Hadau Planhigion yn parhau i fod yn gymwys yng Ngogledd Iwerddon, mae swyddogion yn monitro'r wybodaeth ddiweddaraf sy'n dod allan o'r UE yn rheolaidd er mwyn gallu ystyried deddfwriaeth i'r dyfodol. Gallai hyn gynnwys cywiriadau pellach i ddeddfwriaeth ymadael â'r UE, trosglwyddo pwerau coll o ddeddfwriaeth yr UE i gyfraith ddomestig a gwneud newidiadau lle mae penderfyniadau'r UE wedi'u gwneud ers diwedd y cyfnod pontio. Drwy'r PVSC, bydd y pedair Llywodraeth yn ystyried goblygiadau deddfwriaeth newydd yr UE ar gyfer Gogledd Iwerddon.

Gall ymwahanu fod yn angenrheidiol ym maes iechyd planhigion gan fod bygythiadau plâu yn aml yn wahanol ar gyfer gwahanol ardaloedd daearyddol. Er mai dim ond mewn ymateb i fygythiadau plâu i Brydain Fawr y caiff deddfwriaeth Prydain Fawr ei newid, mae deddfwriaeth newydd yr UE yn cael ei hadolygu i ddeall pa effeithiau y gallai ei chael ar Brydain Fawr a Phrotocol Gogledd Iwerddon. Lle mae rheolau yng Ngogledd Iwerddon yn newid yn unol â rhai'r UE, mae'r Fframwaith yn galluogi'r pedair Llywodraeth i ystyried y newidiadau ac i bennu unrhyw effeithiau a chamau gweithredu dilynol sy'n deillio ohonynt.

Sut fyddwch chi'n asesu risgiau a manteision parhau i ddatblygu'n gyfochrog â chyfraith yr UE mewn cymhariaeth â chynnal y sefyllfa bresennol?

Bydd y risg a'r manteision sy'n deillio o unrhyw newidiadau posibl yng nghyfraith yr UE yn cael eu hasesu drwy'r grwpiau llywodraethu ym mhob fframwaith. Ar gyfer Amrywogaethau a Hadau Planhigion, bydd hyn drwy'r PVSC gyda chynngor gan ei is-grŵp. Bydd y Grŵp Risg Iechyd Planhigion a'i is-grwpiau yn ystyried ac yn asesu newidiadau i gyfraith yr UE ynghylch plâu a chlefydau, ochr yn ochr â'r dystiolaeth sy'n ymwneud â'r mesurau plâu hynny.

Ydych chi'n fodlon bydd y fframweithiau'n darparu ar gyfer ymgysylltiad digonol gan Lywodraeth Cymru mewn trafodaethau drwy'r fframwaith sefydliadol rhwng y DU a'r UE ar iechyd planhigion ac amrywogaethau a hadau planhigion?

Mae datblygu Fframweithiau wedi cynyddu'r cwmpas ar gyfer rhyngweithio rhwng timau polisi perthnasol y pedair Llywodraeth. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i hyrwyddo buddiannau Cymru yn y meysydd hyn drwy'r grwpiau Fframweithiau.

Masnach Ryngwladol

Mae'r ddau fframwaith yn darparu y byddan nhw'n galluogi'r llywodraethau i "ystyried goblygiadau sy'n deillio o fasnach ryngwladol sy'n cael effaith uniongyrchol ar weithrediad Fframwaith Cyffredin". Ydych chi o'r farn bod hyn yn rhoi digon o gyfle i Lywodraeth Cymru gyfrannu i safbwyntiau'r DU ar iechyd planhigion ac amrywogaethau a hadau planhigion yn ystod negodiadau masnach ryngwladol?

Ni fwriedir i'r Fframweithiau fod yn arfau i ddylanwadu ar bolisi rhyngwladol. Fodd bynnag, bydd timau polisi'r Fframwaith Cyffredin yn mynnu buddiannau Cymru yn y meysydd hyn drwy'r grwpiau Fframweithiau.

Mewn perthynas â Chytundeb Masnach a Chydweithredu'r DU a'r UE, rydym ar ddeall os yw agenda cyfarfod rhwng y DU a'r UE yn cynnwys eitem sy'n ymwneud â gweithredu mewn maes o gymhwysedd datganoledig, dylai Llywodraeth y DU hwyluso presenoldeb Llywodraethau Datganoledig ar lefel debyg i gynrychiolwyr Llywodraeth y DU, a chyd-gadeirydd y DU fydd â'r gair olaf am gynrychiolwyr y DU. Deallwn hefyd y dylai Llywodraeth y DU gynnwys y Llywodraethau Datganoledig gymaint â phosibl wrth baratoi ar gyfer y cyfarfodydd hyn (megis cyfarfodydd y Pwyllgorau Arbenigol) waeth a fyddant yn mynychu'r cyfarfodydd ai peidio, ac ar yr holl faterion gweithredu perthnasol.

Bydd y gweithgor mynediad i'r farchnad ar Iechyd Planhigion y DU yn cydgysylltu hyrwyddo masnach a chydweithredu. Wnewch chi roi mwy o wybodaeth am gylch gorchwyl, aelodaeth a gweithgarwch grwp yma?

Mae'r grŵp hwn yn datblygu ac yn olrhain y camau blaenoriaeth ar gyfer codi ymwybyddiaeth a nodwyd drwy'r Gofrestr Risg a'r broses Dadansoddi Risg Plâu. Mae'n cydgysylltu strategaeth ymgyrchu ar y cyd a gwybodaeth rhwng y pedair Llywodraeth, APHA a'r Comisiwn Coedwigaeth. Mae'r grŵp hefyd yn cynghori ac yn gwneud cynigion ar godi ymwybyddiaeth yn ôl cais y PHRG ac i fynd ati'n rhagweithiol i godi cyfleoedd.

Allai anghytundebau ar safbwyntiau'r DU mewn negodiadau masnach gael eu huwchgysylltu drwy'r fframwaith yma?

Mae'r ddau Fframwaith yn caniatáu i Lywodraeth Cymru ddylanwadu ar safbwynt y DU ar fasnach a chyfrannu at y safbwynt hwnnw. Mae hyn yn cynnwys y cyfle i uwchgysylltu'r trafodaethau hyn i'r strwythurau llywodraethu portffolio EFRA cyffredinol, gan gynnwys IMG-EFRA, er mwyn i Weinidogion eu hystyried.

Ar gyfer Amrywogaethau a Hadau Planhigion, mae deunydd planhigion a hadau yn cael eu masnachu drwy gynlluniau hadau OECD lle mae'r rhain yn berthnasol ac mae cyfranogwyr wedi'u rhwymo gan reolau'r cynlluniau hyn.

Mae'r fframwaith iechyd planhigion yn cyfeirio at fodel gweithredu ar ymgysylltu rhwng Llywodraeth y DU a llywodraethau datganoledig ar Gytundeb SPS Sefydliad Masnach y Byd, a chanllawiau'r Adran Masnach Ryngwladol ar ymgysylltiad datganoledig â Phwyllgorau Sefydliad Masnach y Byd. Wnewch chi roi manylion am y trefniadau yma?

Ceir ymgysylltiad cadarnhaol ar lefel swyddogion ac mae'r trefniadau'n cynnwys cyfarfodydd rheolaidd ac ymrwymadau i rannu gwybodaeth rhwng Llywodraeth y DU a Llywodraethau Datganoledig mewn perthynas â phwyllgorau Sefydliad Masnach y Byd.

Ydych chi'n fodlon bod y model a'r canllawiau yma'n ymgysylltu ddigon â Chytundeb SPS Sefydliad Masnach y Byd a Phwyllgorau Sefydliad Masnach y Byd?

Y DU yw'r aelod-wladwriaeth yn Sefydliad Iechyd y Byd, felly nid yw Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu'n uniongyrchol ag unrhyw bwyllgorau Sefydliad Masnach y Byd. Mae'r trefniadau a nodir yn cynnig ymgysylltiad digonol ar faterion Sefydliad Iechyd y Byd ac SPS.

Llywodraethu a Datrys Anghydfodau

Ydych chi o'r farn bod y dulliau datrys anghydfod yn y fframweithiau'n ddigon cadarn i ateb y diben arfaethedig?

Ystyrir bod y dulliau datrys anghydfodau yn gadarn ac yn gymesur. Mae'r rhain wedi'u datblygu a'u cytuno ar y cyd gan y pedair gwlad. Mae'r dull datrys anghydfodau yn caniatáu i achosion o anghytuno gael eu huwchgyfeirio fel anghydfodau i Weinidogion, lle y bo'n briodol ac yn angenrheidiol, i'w datrys yn amserol.

Mae'r fframwaith iechyd planhigion yn nodi mai dim ond pan does dim modd dod i gytundeb gwirioneddol dylai'r broses datrys anghydfod gael ei defnyddio, fel pan fyddai ymwahanu'n cael effaith negyddol ar y gallu i fodloni egwyddorion Cydbwyllgor y Gweinidogion (Negodiadau'r UE). Fodd bynnag, mae e hefyd yn dweud y gallai anghydfodau gael eu codi os yw cynnig polisi yn gwrthdaro â pholisi unrhyw barti. Beth yw risgiau a manteision pennu meini prawf llym ar gyfer uwchgyfeirio anghydfodau, ac ydych chi o'r farn bod y fframwaith yn taro'r cydbwysedd iawn?

Mae'r Partion i'r Fframwaith Iechyd Planhigion i gyd wedi'u rhwymo gan yr un rhwymedigaethau rhyngwladol ac mae ganddynt amcanion cyffredin. Am y rhesymau hyn, rydym yn disgwyl i anghydfodau fod yn brin. Fodd bynnag, os bydd angen, mae'r broses datrys anghydfodau yn amlinellu pryd y gellir ei defnyddio gyda'r bwriad bod anghydfodau'n cael eu datrys cyn gynted â phosibl.

Dyw'r fframwaith ddim yn pennu terfynau amser ar gyfer datrys anghydfod. Oes risg gallai hyn arwain at oedi i ddeddfwriaeth neu bolisi Cymru?

Ystyrir bod y dulliau datrys anghydfodau yn gadarn ac yn gymesur. Mae'r rhain wedi'u datblygu a'u cytuno ar y cyd gan y pedair Llywodraeth. Mae'r dull yn caniatáu uwchgyfeirio i Weinidogion, lle bo hynny'n briodol ac yn angenrheidiol, i ddatrys anghydfod yn amserol.

Beth fydd rôl mewnbwn allanol i ddatrys anghydfod?

Bydd hyn yn cael ei ystyried fesul achos.

Datblygu

Sut wnaeth Llywodraeth Cymru ymgysylltu â rhanddeiliaid ar ddatblygu'r fframweithiau?

Ar gyfer pob Fframwaith, ymgysylltwyd â rhanddeiliaid o grwpiau/cyrff diwydiant yn ystod y broses ddrafftio, a darparwyd ffeithlun gyda gwybodaeth am y fframwaith iddynt. Ymgysylltwyd â'r rhanddeiliaid hyn eto yn dilyn cyhoeddi'r fframweithiau yn gynharach eleni.

Sut mae'r fframweithiau'n adlewyrchu ymatebion rhanddeiliaid yng Nghymru?

Ar gyfer Amrywogaethau a Hadau Planhigion, gofynnodd rhanddeiliaid am y gallu i gyfrannu at ddatblygu'r pedwar protocol gan mai nhw fydd yn cael yr effaith fwyaf ar eu gweithgareddau. O ran lechyd Planhigion, y prif adborth oedd bod angen mwy o eglurder ynghylch sut yr oedd y grwpiau rhanddeiliaid yn rhyngweithio â strwythur ehangach Gwasanaeth lechyd Planhigion y DU. Mae hyn wedi'i adlewyrchu yn y diagram strwythur llywodraethu sydd wedi'i gynnwys yn y Concordat a Chytundeb Amlinellol y Fframwaith.

Adolygu a diwygio

Sut fydd y Senedd a rhanddeiliaid yn gallu cyfrannu i broses adolygu a diwygio'r fframweithiau?

Mae trafodaethau ar y gweill ar hyn o bryd i gytuno ar y broses ar gyfer monitro a llywodraethu Fframweithiau Cyffredin ar ôl iddynt gael eu cwblhau'n derfynol. Mae hyn yn cynnwys datblygu templed safonol ar gyfer adrodd i'w ddefnyddio ar draws pob Fframwaith. Bydd hyn yn rhan o'r Adolygiad o Gysylltiadau Rhynglywodraethol a gyhoeddwyd yn ddiweddar ac yn cynnwys y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol (IMSC) newydd gyda Gweinidogion o'r pedair gwlad.

Byddwn yn parhau i ymgynghori â rhanddeiliaid ar ddatblygiadau mewn polisi yn y ffordd arferol. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i roi gwybod i rhanddeiliaid am bwyntiau adolygu'r Fframweithiau Cyffredin sydd ar y gorwel ac am unrhyw argymhellion gan y Senedd.

Yn gywir

Julie James AS/MS

Y Gweinidog Newid Hinsawdd
Minister for Climate Change